

9. Onyshchenko S. V., Hlushko A. D. (2022). *Analitychnyi vymir kiberbezpeky Ukrainy v umovakh zrostantia vyklykiv ta zahroz [Analytical measurement of cyber security of Ukraine in the conditions of growing challenges and threats]. Ekonomika i rehion – Economy and the region, 1(84). 13-20. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2022.1\(84\).2540](https://doi.org/10.26906/EiR.2022.1(84).2540)*

10. *Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469–VIII [On the national security of Ukraine: Law of Ukraine dated June 21, 2018 No. 2469–VIII] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>*

11. Shkarlet S. M. (2007). *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: innovatsiinyi aspekt [Economic security of the enterprise: innovative aspect]. Kyiv: Knyzhkove vyd-vo NAU, 436 s.*

12. Kharazishvili, Y., Kwilinski, A., Grishnova, O., & Dzwigol, H. (2020). *Social Safety of Society for Developing Countries to Meet Sustainable Development Standards: Indicators, Level, Strategic Benchmarks (with Calculations Based on the Case Study of Ukraine). Sustainability, 12(21), 8953. DOI: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/21/8953>.*

ДАНИ ПРО АВТОРА

Варналій Захарій Степанович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Вулиця Сержа Лифаря, 8а, квартира 89, м. Київ, 02222, Україна.

e-mail: vzs1955@gmail.com

ORCID iD 0000-0002-6654-8760

Researcher AAA-7256-2019

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Варналий Захарий Степанович, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры финансов, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко.

Улица Сержа Лифаря, 8а, квартира 89, г. Киев, 02222, Украина.

e-mail: vzs1955@gmail.com

ORCID iD 0000-0002-6654-8760

Researcher AAA-7256-2019

DATA ABOUT THE AUTHOR

Varnalii Zakharii, Doctor of Economics Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Serzh Lifarya Street, 8a, apartment 89, Kyiv, 02222, Ukraine.

e-mail: vzs1955@gmail.com

ORCID iD 0000-0002-6654-8760

Researcher AAA-7256-2019

УДК 94 (477) 94(437.1/2)

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-54-94-99>

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ КРАЇН ЄВРОПИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Воловик Л. М.

Предметом дослідження є з'ясування особливостей впливу трансформаційних процесів світової економіки на розвиток рекреаційно-туристичної індустрії країн Європи та врахування досвіду для України.

Метою статті є наукове обґрунтування теоретичних і практичних положень щодо розвитку рекреаційно-туристичної індустрії країн Європи в контексті сучасних трансформаційних змін світової економіки.

Методи дослідження. Для дослідження трансформаційних процесів в рекреаційно-туристичній індустрії країн Європи на сучасному етапі розвитку використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання емпіричного та теоретичного рівнів досліджень.

Результати статті. У статті розглядаються особливості впливу трансформаційних процесів на розвиток рекреаційно-туристичної індустрії країн Європи, вивчення досвіду їх для практичної реалізації в Україні.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані підприємствами рекреаційно-туристичного господарства України, закладами вищої освіти, об'єднаними територіальними громадами країни та всіма зацікавленими особами з даної проблематики.

Висновки. Рекреаційно-туристична індустрія країн Європи є пріоритетним напрямом розвитку їх економік і культур. Європейський регіон для туристів є найбільш привабливим, а країни Західної та Південної Європи вирізняються найвищим і найефективнішим рівнем використання рекреаційно-

туристичного потенціалу. Багаті природні рекреаційні ресурси, значна кількість міст з історичними, архітектурними пам'ятками, художньо-культурними цінностями приваблюють близько 59% туристів планети. За даними Всесвітньої туристичної організації, лідерами за кількістю туристів та рекреантів у Європі є Франція, Велика Британія, Німеччина, Іспанія, Італія та Греція [3].

Досвід європейських країн доводить, що участь держави в розвитку рекреаційно-туристичної індустрії, де централізоване регулювання вирішує ряд проблем стихійно-ринкової економіки на користь сталого (збалансованого) розвитку цієї сфери діяльності є найбільш прийнятним і для України, оскільки наша країна має високий рівень забезпеченості природними та історико-культурними цінностями для належного соціально-економічного розвитку за рахунок рекреації й туризму, враховуючи той факт, що післявоєнна економічна відбудова, внаслідок російської агресії, триватиме роки.

Ключові слова: рекреаційно-туристична індустрія, ринкова економіка, рекреація, туризм, історичні, архітектурні пам'ятки, трансформаційні процеси.

ТРАНСФОРМАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В РЕКРЕАЦИОННО-ТУРИСТИЧЕСКОЙ ИНДУСТРИИ СТРАН ЕВРОПЫ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Воловик Л. М.

Предметом исследования являются особенности влияния трансформационных процессов мировой экономики на развитие рекреационно-туристической индустрии стран Европы и учет опыта для Украины.

Целью статьи является научное обоснование теоретических и практических положений развития рекреационно-туристической индустрии стран Европы в контексте современных трансформационных изменений мировой экономики.

Методы исследования. Для исследования трансформационных процессов в рекреационно-туристической индустрии стран Европы на современном этапе развития использованы общенаучные и специальные методы научного познания эмпирического и теоретического уровней исследований.

Результаты статьи. В статье рассматриваются особенности влияния трансформационных процессов на развитие рекреационно-туристической индустрии стран Европы, изучение их опыта для практической реализации в Украине.

Область применения результатов. Результаты исследования могут использоваться предприятиями рекреационно-туристического хозяйства Украины, учреждениями высшего образования, объединенными территориальными общинами страны и всеми заинтересованными лицами по данной проблематике.

Выводы. Рекреационно-туристическая индустрия стран Европы является приоритетным направлением развития их экономик и культур. Европейский регион для туристов является наиболее привлекательным, а страны Западной и Южной Европы отличаются высоким и эффективным уровнем использования рекреационно-туристического потенциала. Богатые природные рекреационные ресурсы, значительное количество городов с историческими, архитектурными памятниками, художественно-культурными ценностями привлекают около 59% туристов планеты. По данным Всемирной туристической организации, лидерами по количеству туристов и рекреантов в Европе Франция, Великобритания, Германия, Испания, Италия и Греция [3].

Опыт европейских стран доказывает, что участие государства в развитии рекреационно-туристической индустрии, где централизованное регулирование решает ряд проблем стихийно-рыночной экономики в пользу устойчивого (сбалансированного) развития этой сферы деятельности является наиболее приемлемым и для Украины, поскольку наша страна имеет высокий уровень обеспеченности природными и историко-культурными ценностями для надлежащего социально-экономического развития за счет рекреации и туризма, учитывая тот факт, что послевоенное экономическое восстановление в результате российской агрессии будет длиться годы.

Ключевые слова: рекреационно-туристическая индустрия, рыночная экономика, рекреация, туризм, исторические, архитектурные памятники, трансформационные процессы.

TRANSFORMATION PROCESSES IN THE RECREATION AND TOURISM INDUSTRY OF EUROPEAN COUNTRIES AT THE PRESENT STAGE

Volovyk Lyudmila

The subject of the study is to find out the specifics of the influence of the transformational processes of the world economy on the development of the recreational and tourist industry of European countries and to take into account the experience of Ukraine.

The purpose of the article is the scientific substantiation of theoretical and practical provisions regarding the development of the recreational and tourist industry of European countries in the context of modern transformational changes in the world economy.

Research methods. General scientific and special methods of scientific knowledge of empirical and theoretical levels of research are used to study transformational processes in the recreational and tourist industry of European countries at the current stage of development.

Results of the article. *The article examines the peculiarities of the impact of transformational processes on the development of the recreational and tourist industry of European countries, studying their experience for practical implementation in Ukraine.*

Field of application of results. *The results of the study can be used by enterprises of the recreation and tourism industry of Ukraine, institutions of higher education, united territorial communities of the country and all interested persons in this issue.*

Conclusions. *The recreational and tourist industry of European countries is a priority direction for the development of their economies and cultures. The European region is the most attractive for tourists, and the countries of Western and Southern Europe are distinguished by the highest and most effective level of use of recreational and touristic potential. Rich natural recreational resources, a significant number of cities with historical, architectural monuments, artistic and cultural values attract about 59% of the planet's tourists. According to the World Tourism Organization, the leaders in the number of tourists and vacationers in Europe are France, Great Britain, Germany, Spain, Italy and Greece [3].*

The experience of European countries proves that the participation of the state in the development of the recreational and tourist industry, where centralized regulation solves a number of problems of the spontaneous market economy in favor of the sustainable (balanced) development of this sphere of activity, is the most acceptable for Ukraine as well, since our country has a high level of provision of natural and historical and cultural values for proper socio-economic development due to recreation and tourism, taking into account the fact that post-war economic reconstruction, as a result of Russian aggression, will last for years.

Keywords: *recreation and tourism industry, market economy, recreation, tourism, historical and architectural monuments, transformational processes.*

Постановка проблеми. В умовах активізації світових трансформаційних процесів в економіці зростає роль рекреаційно-туристичної індустрії в системі міжнародних економічних відносин. Цей вид діяльності дає можливість активізувати соціально-економічні процеси розвитку європейських країн та впливає на зростання їх конкурентоспроможності. Розвиток рекреаційно-туристичного господарства, як складної і динамічної економічної системи з високою прибутковістю у країнах Європи та Європейського Союзу, зокрема, більшою мірою регулюється державою. Це система методів, форм, нормативно-правових актів, державних інституцій, які створюють умови для ефективного функціонування та розвитку цього виду діяльності.

Такий досвід є актуальним і для України. Ефективний розвиток рекреаційно-туристичного господарства можливий не рахунок вдосконалення минулого механізму, а за умови принципово нового створеного механізму активної взаємодії економічного і державно-інституційного, які нині демонструють країни Європи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості територіальної організації рекреаційно-туристичного господарства, зарубіжний досвід країн Європи розглядали у своїх працях вітчизняні вчені: О. Бейдик, І. Доброскок, М. Ігнатенко, С. Левцов, О. Любіцева, Л. Мармуль, М. Мальська, А. Набієва, В. Семенов, О. Соловйова, В. Стафійчук.

Мета статті. Метою дослідження є з'ясування особливостей територіальної організації рекреаційно-туристичної індустрії країн Європи в сучасних трансформаційних умовах суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах посилення світових глобалізаційних процесів рекреація й туризм у багатьох країнах світу, і в більшості країн Європи є пріоритетною галуззю економіки. Цей вид діяльності дає можливість активізувати соціально-економічні процеси в країнах та впливає на зростання їх конкурентоспроможності. 90-ті роки минулого століття ознаменувалися стрімкими глобалізаційними процесами у різних сферах людської діяльності та безпосередньо вплинули і на розвиток туризму у світі. Галузь рекреації й туризму сформувалася як самостійна та ефективна, яка фінансово покращує результати функціонування національних економік. Туризм набуває масовості, стає демократичним, враховує різні інтереси, смаки, доходи і різний контингент.

Нині за даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) ринкова частка туризму європейських країн складає більше ніж половину світового ринку [3, 5]. Європейський туристичний регіон має значну потужність та достатню базу для прийому та обслуговування туристів з усіх країн світу.

Географічні, економічні, політичні та культурні передумови сприяють тому, що Європейський регіон був і залишається найбільш розвиненим рекреаційно-туристичним у світі. Найважливішими чинниками є наступні:

- якість життя населення є достатньо високою;
- розвинена транспортна мережа і високий рівень комунікацій;
- географічна близькість європейських країн одна до одної;
- наявність значної кількості історико-культурних і природних пам'яток на порівняно невеликій території;
- наявні об'єкти зі сприятливими умовами для відпочинку, лікування, організації екскурсій і подорожей;
- достатня кількість кваліфікованих кадрів зі значним досвідом в організації рекреації й туризму;
- рівень сервісу країн Європи за багатьма показниками відповідає сучасним міжнародним стандартам.

Слід зазначити, що високий рівень соціально-економічного розвитку більшості країн Європи, фінансова спроможність населення і його соціальна структура (перевага середнього класу) дозволяють реалізувати потребу у відпочинку більшій частині населення, у тому числі й за межами своїх країн.

Європейський регіон є найбільш привабливим для туристів. Найефективнішим рівнем використання природно-ресурсного потенціалу характеризуються Франція, Іспанія, Італія, Німеччина, Велика Британія. За

даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), в 2019 році було здійснено 1,5 млрд міжнародних туристичних поїздок. Францію відвідало 90,2 млн туристів, Іспанію – 83,8 млн, Італію – 64,6 млн, Німеччину – 39,4 млн, Велику Британію – 36,9 млн осіб. Всі вище згадані країни разом складають 78,9% світових відвідувань.

Чисельність населення Європи більше 700 млн осіб, 75% з яких, проживають у містах. Високий рівень урбанізації та велика густота населення, постійно напружений ритм міського життя впливають на потреби у відновленні фізичних, психічних сил і духовної культури населення. Населення європейських країн вирізняє етнічна й релігійна мозаїчність, високий рівень освіти й духовної культури, що є додатковим спонукальним мотивом до рекреаційно-туристської діяльності.

Економічна й політична стабільність у регіоні, високий ступінь співробітництва країн, у тому числі й в області рекреації й туризму, підписання Шенгенської угоди, введення єдиної валюти країнами Європейського Союзу – євро, спільні туристські проекти по освоєнню та збереженню природного та рекреаційно-туристичного потенціалу стимулюють розвиток туризму.

Територія країн Європи характеризується сприятливими кліматичними умовами, які сформовані Атлантикою. Тут відносно невеликі амплітуди середньомісячних температур, помірною тепла зима і достатня кількість опадів.

Рекреаційно-туристичний потенціал Європейського регіону дуже різноманітний. Переважна більшість країн розташовані в помірному кліматичному поясі, лише північ Скандинавського півострову – в арктичному поясі. Південь регіону, а саме Піренейський, Апеннінський, Балканський, півострови – у субтропічному кліматичному поясі. Кліматичні умови країн сприятливі для різних видів рекреаційно-туристичної діяльності. Рельєф Швейцарії, Австрії дозволяє займатися гірськолижним туризмом та альпінізмом, південні пляжі Іспанії, Франції, Італії приваблюють туристів з різних регіонів світу. Найбільш освоєними в рекреаційному відношенні є Альпи, Карпати, Судети, Піренеї, Скандинавські гори.

Рекреантів, туристів цікавлять природні ландшафти, проте їх мало у країнах Європи, оскільки піддавалися антропогенній діяльності упродовж століть. Особливого значення набувають скансени Фінляндія, Норвегії, Швеції.

Рекреаційно-туристична індустрія країн Європи характеризується досконалою розгалуженою транспортною інфраструктурою, значною кількістю міжнародних аеропортів, наявністю платних швидкісних автобанів, залізничними шляхами, річковими маршрутами (паромні переправи, пасажироперевезення на кораблях та лайнерах).

Важливе значення у розвитку рекреаційно-туристичної індустрії європейських мають культурно-історичні чинники. Європейський внесок у світову цивілізацію величезний. Саме тут найбільше різноманітних історичних й архітектурних пам'яток різних епох – неоліту, прадавнього світу, епохи Відродження, епохи великих географічних відкриттів, промислових переворотів і революцій. Багата історико-культурна спадщина країн Європи сприяє розвитку міжнародного туризму.

У світовому господарстві рекреаційно-туристична індустрія набуває домінантності і туризм займає одне з провідних місць у міжнародній суспільній діяльності та сприяє сталому (збалансованому) економічному розвитку, зайнятості населення, підвищенню якості його життя, раціональному ефективному використанню природно-ресурсного потенціалу, вивченню історії та культури народів, їх взаєморозумінню.

Рекреаційно-туристична індустрія країн Європи як складна динамічна система з досить високими постійно зростаючими прибутками, розгалуженою мережею контактів, як правило, регулюється державою, тобто державними інститутами, системою форм, методів, нормативно-правових актів з метою ефективного функціонування. Політика країн Європи у рекреаційно-туристичній індустрії визначає розвиток і функціонування туризму як чинник створення робочих місць, популяризацію місцевих ремесел, залучаючи молодь та безробітних, фінансові надходження на розвиток депресивних громад, активізуючи ринок праці.

Європейські країни мають розгалужену систему розвитку та управління туризмом і рекреацією. Діють програми реконструкції та реставрації об'єктів історико-культурної спадщини, створення нових музеїв, які інтегрують у рекреаційно-туристичну галузь.

Для територіальної організації рекреаційно-туристичного господарства європейських країн характерним є перехід від розвитку локальних курортів та туристичних компаній до формування великих комплексних рекреаційно-туристичних агломерацій.

Серед головних чинників, які впливають на розвиток рекреаційно-туристичної індустрії в можна виділити наступні:

- доступність до територій;
- розвинута транспортна інфраструктура;
- розвинута туристична логістика (туроператори, турагенства);
- інформатизація суспільства, наявність мережі Інтернет та інформаційно-комунікаційних технологій;
- цінова політика;
- природно-ресурсний потенціал країни або регіону;
- історико-культурна спадщина;
- державна підтримка туризму;
- відкритість кордонів та політично стабільна ситуація в країні;
- інвестиційна привабливість [7].

Слід зазначити, що у Франції залучено до рекреації й туризму всі види наявних рекреаційних ресурсів. Її рекреаційно-туристична індустрія, щоб бути у лідерах, постійно змінюється на користь споживача туристичних послуг. Латідо-Крусільйо – південно-західний берег Франції, був створений в 60-х роках минулого століття, простягається на 180 км до іспанського узбережжя і налічує 5 великих рекреаційно-туристичних центрів.

За даними світових аналітиків (Confindustria Alberghi) станом на 01.01.2019 року кількість відвідувачів:

- Середземноморський район -11,12 млн. осіб – 3%
- Західноєвропейський район - 117 млн. осіб – 35%
- Південноєвропейський район - 99 млн. осіб – 30%
- Центральний та Східноєвропейський райони -72-79 млн. осіб – 22%
- Північноєвропейський район -34 млн. осіб – 10% [3].

Світова пандемія, спричинена коронавірусною хворобою COVID-19, призвела до того, що туристична індустрія в Європі втратила до 400 мільярдів доларів. У дев'яти країнах туризм забезпечує від 12% ВВП у Болгарії до 21% ВВП у Греції. Лише під час Великодніх свят (2020 рік) цей сектор втратив біля 300 мільйонів євро. Порожніми були площі в наймальовничіших містах, Колізей у Римі, гондоли у Венеції, які зазвичай використовувалися, щоб перевезти туристів по славнозвісних каналах. Аеропорти були порожніми, а пляжі безлюдними.

За оцінкою Bussines Insider витрати дедалі більшої кількості азійських туристів у Європі скоротилися на 84,6 відсотка за той самий період 2019 року, як результат, Всесвітня організація туризму (UNWTO) повідомила, що туризм є «одним із секторів, який найбільше постраждав від COVID 19». Це досить складна ситуація, оскільки економіка південно-європейських країн, яка постраждала внаслідок фінансової кризи 2008 року, досі не оговталась.

За даними Міжнародного валютного фонду в Греції валовий внутрішній продукт впав майже на 10%, в Італії – на 9,1%, в Іспанії – на 8%. Слід зазначити, що в іспанській галузі рекреації й туризму, за даними WTTC, задіяно майже 3 мільйони осіб. Через кризові явища масові звільнення в секторі туризму призводять до ще більшого рівня безробіття, відповідно до зниження рівня якості життя населення.

Європейський готельно-ресторанний бізнес втратив у 2020 році щонайменше 50 % щорічного доходу. Військова агресія росії проти України внесла негативні тенденції у розвиток і функціонування рекреаційно-туристичної індустрії всіх без винятку країн Європи. Щорічний ринок світової індустрії туризму до кризи становив 120 млрд доларів. Він забезпечував роботою понад 1,2 млн осіб.

Заслуговує на увагу сценарій подальшого розвитку рекреаційно-туристичної індустрії в Україні. Коронавірусна хвороба COVID-19, яка призупинила функціонування такої важливої для нашої економіки галузі, а нині військова агресія росії проти України, залишили порожніми об'єкти рекреаційно-туристичного господарства на контрольованих ЗСУ територіях, а на південних та східних, тимчасово окупованих агресорами територіях, суцільні руїни, винищення як природних ландшафтів, так і антропогенних, окремі з яких мають світове значення. Вирішення даних проблем після Перемоги України можливе лише при державній підтримці та за тісної співпраці з іноземними партнерами.

Висновки. Рекреаційно-туристична індустрія є важливою складовою економіки країн Європи. Цьому сприяють високий рівень соціально-економічного розвитку більшості європейських країн, доходи населення і його соціальна структура (перевага середнього класу) дозволяють реалізувати потребу у відпочинку більшій частині населення, у тому числі й за межами своїх країн. Свідченням цього є той факт, що серед 10 країн - світових лідерів у витратах на туризм, шість – європейські.

Для подальшого успішного функціонування і розвитку рекреаційно-туристичної індустрії основними чинниками мають бути: стабільна і безпечна ситуація в країні; сучасна рекреаційно-туристська інфраструктура; досконала транспортна логістика; рівень сервісу відповідати сучасним міжнародним вимогам і стандартам; доступний інформаційно-рекламний туристський продукт; висока купівельна спроможність основної маси населення ряду країн; гостинність персоналу та формування бажання знову відвідати дану країну.

Зважаючи на світову економічну нестабільність, викликану коронавірусною хворобою COVID-19, нинішньою жорстокою військовою агресією росії проти України важливого значення набуває державна підтримка та інвестиційне регулювання цього виду діяльності.

Список використаних джерел

1. *Germany: Country-specific: Arrivals of non-resident tourists in hotels and similar establishments, by country of residence 2015-2019.* URL: <https://www.eunwto.org/doi/abs/10.5555/unwtotfb0280071220152019202007>.
2. *International Tourism Highlights, 2020 Edition.* URL: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422456>.
3. Paulo Rita (2000), *Tourism in the European Union. International Journal of Contemporary Hospitality Management, №12/7, pp. 434–436.*
4. Волощенко В. М. Удосконалення механізмів державного управління розвитком ринку рекреаційних послуг: українські реалії в контексті європейської інтеграції. *Вісник НАДУ при Президентіві України. Київ, 2016. №2. С.93-99.*
5. Джинджоян В. В., Шарутенко К. С. *Розвиток міжнародного туризму у Європейському туристичному регіоні. Ефективна економіка. 2021. №7. С. 16.*
6. Мігущенко Ю. В. *Напрями регулювання структурних диспропорцій в туристичній сфері країн центрально-східної та південної Європи: досвід для України в контексті розширеної зони вільної торгівлі.* URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/13.htm>.

7. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР (Чинний). URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/verhovna-rada-v-pershomu-chitanni-uhvalila-noviy-zakon-pro-turizm-shcho-zminitsya>.

8. Семенов В. Ф., Набієва А. Е. Основні схеми і напрями регулювання сфери рекреації і туризму в країнах ЄС. Економічний аналіз. Київ, 2017. №27. С. 83-90.

References

1. Germany: Country-specific: Arrivals of non-resident tourists in hotels and similar establishments, by country of residence 2015-2019. URL: <https://www.eunwto.org/doi/abs/10.5555/unwtotfb0280071220152019202007>.

2. International Tourism Highlights, 2020 Edition. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422456>.

3. Paulo Rita (2000). Tourism in the European Union. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 12/7. 434–436.

4. Voloshchenko V. M. (2016). *Udoskonalennia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia rozvytkom rynku rekreatsinykh posluh: ukraïnski realii v konteksti yevropeiskoi intehtratsii [Improvement of state management mechanisms for the development of the recreational services market: Ukrainian realities in the context of European integration]. Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the NADU under the President of Ukraine*, 2. 93-99.

5. Dzhyndzhoian V. V., Sharutenko K. S. (2021). Rozvytok mizhnarodnoho turyzmu u Yevropeiskomu turystychnomu rehioni [Development of international tourism in the European tourist region]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 7. 16.

6. Mihushchenko Yu. V. Napriamy rehuliuвання структурnykh dysproportsii v turystychnii sferi krain tsentralno-skhidnoi ta pivdennoi Yevropy: dosvid dlia Ukrainy v konteksti rozshyrenoi zony vilnoi torhivli [Directions for regulating structural disparities in the tourism sphere of the countries of Central-Eastern and Southern Europe: experience for Ukraine in the context of an expanded free trade zone]. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/13.htm>.

7. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР (Чинний) [On tourism: Law of Ukraine dated September 15, 1995 No. 324/95-VR (Valid)]. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/verhovna-rada-v-pershomu-chitanni-uhvalila-noviy-zakon-pro-turizm-shcho-zminitsya>.

8. Semenov V. F., Nabiieva A. E. (2017). *Osnovni skhemy i napriamy rehuliuвання sfery rekreatsii i turyzmu v krainakh YeS [Basic schemes and directions of regulation of the sphere of recreation and tourism in EU countries]. Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, 27. 83-90.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Воловик Людмила Михайлівна, кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії, екології і методики навчання, Університет Григорія Сковороди в Переяславі
вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, 08401, Україна
e-mail: volovyk0606@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6914-4561>

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Воловик Людмила Михайловна, кандидат географических наук, доцент, заведующий кафедрой географии, экологии и методики обучения,
Университет Григория Сковороды в Переяславе
ул. Сухомлинского, 30, г. Переяслав, 08401, Украина
e-mail: volovyk0606@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Volovyk Lyudmila, candidate of geographical sciences, associate professor, head of the department of geography, ecology and teaching methods,
Hryhoriy Skovoroda University in Pereiaslav
St. Sukhomlynskooho, 30, Pereiaslav, 08401, Ukraine
e-mail: volovyk0606@ukr.net

УДК 94(477)

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-54-99-109>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВНЕСОК КООПЕРАТИВНОГО ВИДАВНИЦТВА «ГАРТ» У РОЗВИТОК ВИДАВНИЧОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Костик Є. П.

Предметом дослідження є: становлення; розвиток; структура керівних органів; оперативно-господарська організація матеріальної бази та споживчі інтереси покупців книжкової продукції кооперативного видавництва «Гарт».